SŮL ZEMĚ A SVĚTLO SVĚTA

Mt 5,13-16

Kdo tu je solí a světlem?

Zkusili jste si někdy představit svůj život bez soli? Všichni asi známe filmovou pohádku Sůl nad zlato a dobře víme, jak to tam dopadlo. Žádné koření na světě nedokázalo sůl nahradit. Nakonec byl král ochoten za pytlík soli dát vůz plný zlata, ale byl jenom vysmán. A se světlem je to ještě horší. Kdyby nebylo světla, nebylo by života. Když tedy Ježíš mluvil o soli země a světle světa, mluvil o něčem, co je pro život v tomto světě velmi důležité.

V Matoušově ev. se nacházíme v části zvané „Kázání na hoře“. Ježíš zde vyučuje své učedníky o tom, jak může a má vypadat život v silovém poli Božího království. S Ježíšem vstupuje Boží království do starých pořádků tohoto světa a přináší do nich novou Boží blízkost a nové Boží působení. Tato nová blízkost Boží pak proměňuje život člověka. A v Kázání na hoře Ježíš ukazuje jakým způsobem se to v životě projeví, když se někdo stane „učedníkem království“, učedníkem Kristovým. A v jedné chvíli Ježíš řekne: *„Vy jste sůl země ... vy jste světlo světa“*. To je zajímavé a silné slovo. Kdo že je tu solí a světlem? Učedníci. To nám možná zní překvapivě. Spíše bychom čekali, že něco takového vztáhne Ježíš sám na sebe. Tak to i skutečně jednou učinil. Ne o soli, ale o světle řekl: *„Já jsem světlo světa; kdo mě následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života“* (J 8,12). Tomu rozumíme lépe. Pokud věříme, že Ježíš přišel od Boha, aby přinesl Boží milost, odpuštění a lásku, pak je zcela oprávněné, když nazývá sám sebe „světlem“ světa. On skutečně přinesl světlo Božího milosrdenství a naděje do kruté reality hříchu a smrtelnosti lidského života.

Ale na tomto místě Ježíš řekne: *„Vy jste sůl země ... vy jste světlo světa“*. Jak je to možné? Když se díváme na hlouček Ježíšových učedníků v evangeliích, přijde nám, že se o nich dá říci mnohé, jen ne, že by byli solí a světlem světa. Co práce s nimi Ježíš měl. Místo, aby solili a svítili, sami potřebovali světlo, sami potřebovali „dochutit“. Ale přesto je právě tak Ježíš nazývá. Zajímavá je i ta forma, kterou to říká. Když už, čekali bychom spíše výzvu: Měli byste být solí a světlem (jakože vám to pořád ještě nejde). Ježíš ale řekne: Vy **jste** sůl země ... vy **jste** světlo světa. **JSTE**, ne že jednou snad budete, až k tomu dorostete. Je to pozoruhodné a povzbudivé, jak nás Ježíš vidí nejen jako ty stále nedokonalé, kterým pořád mnoho chybí do Božího obrazu. On nás vidí také i v té hotové podobě. *„Vy jste sůl země ... vy jste světlo světa“*. Pohříchu tím vším ještě nebyli. Mnoho jim scházelo. A přece je tak Ježíš nazývá. Viděl víc. Viděl dál. Viděl to, co pravděpodobně ani oni sami ještě ne.

A co to bylo? Je jasné, že sůl a světlo, které přináší užitek světu, není v kvalitách učedníků. Oni sami nebyli ani zbožnější ani učenější ani nijak jinak kvalitnějšími lidmi, než všichni ostatní. Slanost a světlost není nějaká jejich zvláštní schopnost. To jediné (a také to rozhodující), co na nich bylo jiné, bylo to, že spojili svůj život s Kristem. Kristus je v Bibli jednoznačně viděn jako „světlo světa“. A Ježíš vysloví velmi povzbudivou věc. Pokud jste se mnou, pokud jste moji, pokud mi věříte a jdete za mnou, má sůl a mé světlo bude ve vás. A nejen, že vy sami je radostně přijmete, ale ta má sůl a mé světlo bude skrze vás pronikat k ostatním lidem.

Pokud tedy Ježíš nazývá své učedníky solí země a světlem světa, říká tím, že mají podíl na jeho službě. Tak jako Ježíš sloužil lidem „solí a světlem“ evangelia, mají stejně tak sloužit světu i ti, kdo jsou jeho. A Ježíš to nepředkládá formulací povinnosti - měli byste být solí a světlem. Předkládá to spíše jako konstatování. Pokud jste vpravdě moji, pak prostě jste světlem a solí světa. Žijete-li se mnou, není možné jinak, než že solí a světlem jste a budete. Na tom, kdo se mnou žije, to je prostě přirozeně vidět, že v sobě má něco Božího. A toto „něco navíc“, něco Božího, se - někdy i nevědomky - rozšiřuje jako vůně všem okolo.

Není to ale od Ježíše přeci jen příliš odvážně, ta jeho víra, že ten, kdo je jeho, bude šířit „chuť a světlo“? Což jako křesťané kolem sebe někdy nešíříme spíše „tmu a nechutenství“? Ano, a žel že ano a je to vždycky smutné, když tomu tak je. Přece však platí: *„Vy jste sůl země ... vy jste světlo světa“*. Že tomu někdy vzdorujeme a odpíráme, neruší to, že pravá Kristova přítomnost vždy přináší novou chuť a nové světlo. Pokud z nás vychází někdy „mdlo a temno“, pak to neznamená nic jiného, než že jsme se v něčem Kristu vzdálili a potřebujeme se k němu navrátit. Pak znovu náš život bude přinášet Boží požehnání tomuto světu.

Co znamená „sůl“ a „světlo“?

Ale mluvíme dosud o učednících a křesťanech jako o „soli a světle“ a ještě jsme si neřekli jak těmto obrazům rozumět. Proč Ježíš používá ve svém slovníku zrovna sůl a světlo. Proč ne třeba kopr a teplo? Oba výrazy mají své biblické pozadí.

Sůl byla v biblických dobách velmi ceněna. V horkém palestinském klimatu byla nezbytná pro konzervaci pokrmů. Pochopitelně hrála důležitou roli také jako dochucovadlo, jak se píše už v knize Jób: *„Což lze bez soli jíst něco mdlého? Má nějakou chuť vaječný bílek?“* (Jb 6,6). Pytel soli byl prý vysoko ceněn, skoro jako lidský život. Sůl byla významná také v bohoslužbách, posypávaly se jí některé oběti. Ve SZ se také

ozývá zvláštní výraz „smlouva soli“. Sůl bránila hnilobě a rozkladu. Byla zárukou trvanlivosti. Proto bylo symbolicky soli užíváno při uzavírání smluv - na zvýraznění toho, že smlouva je trvalá a tudíž pevná (např. 2Pa 13,5).

Co myslí Ježíš, když říká o učednících, že jsou „solí země“? Myslí zřejmě zejména na její chuť. Verš totiž následuje slovy: *„Jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena?“* (v. 13). Sůl dokáže ochutit a učinit stravitelným i jinak nevýrazné, mdlé pokrmy. Můžeme v tomto duchu myslet i na církev, která je nazývána solí země? Myslím, že můžeme. Křesťané totiž mají něco „navíc“, čím mohou „dochutit“ tento svět. Tím něčím, tou „solí“, je Kristovo evangelium a jeho dary - láska, radost, pokoj, naděje, odpuštění, smíření, milosrdenství atd. To jsou věci, které svět zoufale hledá a tak málo nalézá. Křesťané jsou živou připomínkou lidem, že lze najít ještě něco víc, než je pouze v lidských možnostech, že je možné poznat a dát se uchopit silou větší, než jsou naše síly lidské.

Sůl také bránila rozkladu. Je příliš troufalé tvrdit, že přítomnost křesťanů ve světě podobně brání všeobecnému rozkladu? To by možná znělo až příliš sebejistě. Ale můžeme to povědět tak, že tou silou, která rozkladu brání, je zase Kristovo evangelium. Všude tam, kde se dostane vpravdě ke slovu, tam se věci mění. Tam si lidé odpouštějí, hledají cesty k usmíření, stávají se tu více pro druhé, vpouští do společnosti jiného ducha než je lidská nevraživost, závist či žárlivost. Vnáší svým postojem a přístupem Ducha Božího, který je protiváhou duchům jiným, někdy skutečným zlo-duchům. Být solí země - to je dar a poslání křesťanů. Přinášet novou chuť evangelia, té jediné moci ve vesmíru, která může zabránit rozkladu a přinést nový život.

Také **světlo** má svou bohatou biblickou symboliku. Světlem je tu především Ježíš sám. Už proroci vyhlížel příchod světla, která zazáří do temnot lidského hříchu (Iz 9,1). Ježíš na to navázal tím zmíněným slovem: *„Já jsem světlo světa“*. Temnota, tma je v Bibli symbolem hříchu, smrti, beznaděje. Světlo pak je to, co tyto temné síly zahání a přináší radost a pokoj. Opět zde myslíme na Kristovo evangelium, které je takovým světlem pro svět. I nám všem v Kristu vzešel nový den, nová jitřenka, světlo, které ve tmě svítí a tma ho nepohltila. A také zde Ježíš předpokládá, že jeho učedníci budou mít podíl na přinášení světla evangelia do světa: Vy jste světlo světa. Sv. Jan od Kříže to vyjádřil slovy, že Ježíšovi následovníci jsou oknem, skrze které Boží světlo vchází do světa. Jiný zase pověděl, že Kristus nemá ve světě jiné ruce, než jsou ruce jeho učedníků. Můžeme to povědět i dnešními slovy. Kristus nemá ve světě jiný nosič svého světla, než své učedníky. To oni jdou a svědčí lidem o Kristu. Ap. Pavel napsal: *„Sviťte jako hvězdy, které osvěcují svět“* (Fp 2,15). Jinde Pavel obhajuje své apoštolské poslání slovy: *„Vždyť Pán nám přikázal: `Ustanovil jsem tě, abys byl světlem pohanům a nesl spásu až na sám konec země´“* (Sk 13,47).

Když se něco pokazí

Být solí země a světlem světa - to je Kristovo poslání pro křesťany. Ale přece Kristus předjímá i možnost, že se křesťané svému poslání vzdálí. Sůl může být zmařena: *„Jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali.“* Ale je to vůbec možné, aby sůl pozbyla své chuti? Sůl v dobách Ježíšových se těžila často s různými nečistotami, které kvalitu soli znehodnocovaly (byly to např. příměsi vápence a sádry). Když se pak třeba vlivem vlhka skutečná sůl rozpustila, zbyl sice bílý prášek, ale bez chuti a bez užitku. Taková „sůl“ už byla k ničemu. Hodila se možná skutečně jen na zpevnění cest. Podobně i křesťan, může ztratit svou slanost, když se svému Pánu vzdálí a místo ochucení evangeliem spíše znechucuje druhé snůšku všelijakých příměsí sobectví, nelásky, arogance apod.

Podobně i světlo, které je určeno ke svícení, může být schováno (nelogicky) pod nádobu. Pak nesvítí kolem a samo brzy zhasne. I plamen evangelia, toho nejvzácnějšího dění pod sluncem, v nás může vyhasínat. Třeba tak, když na místo živého vztahu s Kristem, namísto živé víry a služby, vstoupí náboženská rutina nebo když se vytratí zápas za druhé lidi a nastoupí pohodlná sebespokojenost. To je znehodnocení, uhašení světla. Je tu ale i jiná cesta: *„Když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí světlo vaše před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.“* (v. 15). Vaše světlo ať svítí. Netlumme ho, neuhášejme ho svou lhostejností či pohodlností.

Závěr

Pamatujme na to, že jen ten, kdo má sůl, může solit, jen ten kdo má světlo, může svítit. Proto je Ježíšovo slovo především pozváním, abychom stále čerpali z jeho darů evangelia. Kristus je tou stále novou chutí a tím novým světlem, které my i svět potřebujeme. A pokud jsme Kristu správně porozuměli a přijali ho, pak náš pohled bude vždy mířit také do země a světa kolem nás. Nejsme solí a světlem sami sobě, ale této zemi a tomuto světu. Potřebujeme obrátit se ke Kristu a sami nabrat jeho sůl a světlo pro sebe. Ale pak také potřebujeme obrátit se ke světu, do kterého nás Kristus posílá a sdílet v něm dary evangelia, které jsme přijali. Prosme za to a dávejme se Pánu Bohu nově k dispozici. AMEN

Neděle 15.6.2014. M. Žemlička